

Ritje door Dovenland

1

2

3

4

Tramlijn begeerte

Gert-Jan de Kleer

vertaling: Ernst van Altena

De tram schokt door de stortregen vooruit,
de regen striemt z'n strepen langs de ruit.
Lantarenpalen, bomen in een flits,
regen geselt de ramen fel en bits.
Dan stopt de tram: de regen die zopas
nog striemde, biggelt nu traag langs het glas.

Een jongetje in regenjas
fietst buiten op 't trottoir.
Het slalomt tussen mensen door
en mist ze op een haar.
Stap ik nu uit en speel ik met hem mee...
Ach nee.

De tram schokt door de stortregen vooruit,
de regen striemt z'n strepen langs de ruit.
Dan stopt de tram: de regen die zopas
nog striemde, biggelt nu traag langs het glas.

Een vrouw met jack en motorhelm,
als een vestaalse maagd,
bestijgt haar motor en geeft gas,
ronkt weg als zwaar belaagd.
Stap ik nu uit en speel ik met haar mee...
Ach nee.

De tram schokt door de stortregen vooruit,
de regen striemt z'n strepen langs de ruit.
Dan stopt de tram: de regen die zopas
nog striemde, biggelt nu traag langs het glas.

Een man met hoed en paraplu
loopt buiten met z'n hond.
Het hondje licht z'n pootje op
en snuffelt nog wat rond.
Stap ik nu uit en speel ik met hem mee...
Ach nee.

De tram schokt door de stortregen vooruit,
de regen striemt z'n strepen langs de ruit.
Lantarenpalen, bomen in een flits,
regen geselt de ramen fel en bits.
Dan stopt de tram: de regen die zopas
nog striemde, biggelt nu traag langs het glas.

Terwijl ik starend nog te wachten zit,
besef 'k opeens: het einde van de rit.

INHOUDSOPGAVE

PROJECTOMSCHRIJVING

4

Voorgeschiedenis

Doelstelling

Doelgroep

Werkwijze

Stellingen

Strippenkaarten

Voorzitter

Trampersoneel

Telling

Reiskoffer

Verslaglegging

STAPPENPLAN

8

RITJE IN DOVENLAND AMSTERDAM

10

Keuzes maken

Discussie

Praktische suggesties

BIJLAGE 1. STELLINGEN

BIJLAGE 2. STRIPPENKAART

BIJLAGE 3. TELFORMULIER

PROJECT- OMSCHRIJVING

VOORGESCHIEDENIS

Op 28 november 1999 vond een unieke gebeurtenis plaats in Theater 't OOG: het Symposium Dovencultuur in 't OOG. Tijdens dit symposium kwamen honderd voortrekkers uit de dovengemeenschap bijeen om te kijken naar de lezingen van de dove cultuurfilosoof Paddy Ladd en de eveneens dove programmamaakster Carolyn Denmark uit Engeland, met elkaar te discussiëren en te komen tot een pakket van eisen.

Voorafgaand aan het symposium hadden de deelnemers een vragenlijst ingevuld met 106 vragen over de dovencultuur. De uitkomsten van deze vragenlijst en van de workshops die tijdens het symposium zijn gehouden, zijn verwerkt in een omvangrijk verslag, waarin ook de integrale tekst van de lezingen en een uitvoerige literatuurlijst zijn opgenomen.

Het Symposium Dovencultuur in 't OOG is een aanzet tot het in kaart brengen van de dovencultuur. Daarbij mag het niet blijven. De resultaten ervan moeten aan een breder gezelschap dan de deelnemers aan het symposium worden gepresenteerd. Anderen moeten in staat worden gesteld om over de kwesties, de dovencultuur betreffende na te denken en daar hun commentaar op te geven.

Vandaar dat de bevindingen van het symposium in meerdere bijeenkomsten in het land aan de dovengemeenschap worden voorgelegd.

De eerste bijeenkomst heeft inmiddels plaatsgevonden op vrijdag 10 november van dit jaar bij de Stichting Welzijn Doven in Amsterdam onder de noemer: Ritje door Dovenland. Voor deze naam is gekozen omdat Ritje door Dovenland tevens werd georganiseerd ter gelegenheid van het tienjarig bestaan van de Amsterdamse Gebarentram (een ontwerp van de dove illustrator Gert-Jan de Kleer). Op deze tram staat een tekst in de Nederlandse Gebarentaal.

De bijeenkomsten elders in het land zullen onder dezelfde naam worden georganiseerd.

DOELSTELLING

De doelstelling van Ritje door Dovenland in ruime zin is het verder in kaart brengen van de dovencultuur en in enge zin:

- het presenteren van de bevindingen van het Symposium Dovencultuur in 't OOG aan de dovengemeenschap
- andere leden van de dovengemeenschap in de gelegenheid stellen na te denken over de bevindingen van het symposium en daar hun commentaar op te geven.

DOELGROEP

De doelgroep van Ritje door Dovenland zijn de leden van de dovengemeenschap. Daartoe behoren in de eerste plaats alle doven (en horenden) die de Nederlandse Gebarentaal als eerste taal hebben en in de tweede plaats alle horenden die in de dovengemeenschap actief zijn.

De doelgroep wordt bereikt via Dovenschap, de landelijke belangenorganisatie van en voor doven, de regionale welzijnsstichtingen voor doven, de opleiding tot tolk en docent Nederlandse Gebarentaal aan de Hogeschool in Utrecht en het Nederlands Gebarencentrum.

WERKWIJZE

Stellingen

Uit de vragenlijst van het symposium is een keuze gemaakt uit de meest gekozen stellingen. (Zie Bijlage 1.)

Deze stellingen zijn onderverdeeld in zeven categorieën:

- dovenorganisaties
- dovencultuur
- Nederlandse Gebarentaal
- onderwijs
- kunst
- media
- communicatie en tolken.

Voor ieder categorie is een bordje gemaakt, dat fungeert als 'halte'. De stellingen die bij de categorie horen, zijn op A1 formaat uitvergroot en kunnen onder het bordje worden opgehangen. Iedere stelling heeft een uniek nummer.

Strippenkaarten

De deelnemers aan de bijeenkomst ontvangen een potlood of pen en een strippenkaart, een blauwe voor de doven, een roze voor de horenden, zodat bij de telling onderscheid kan worden gemaakt tussen de voorkeuren van de dove en van de horende deelnemers.

(Zie bijlage 2.)

Voorzitter

De voorzitter introduceert het onderwerp, stelt de begeleiders aan het publiek voor en legt de werkwijze uit.

Lees de wensen bij alle haltes.

Kies de tien wensen uit die je het belangrijkste vindt.

Schrijf het nummer van die tien wensen op de strippenkaart (een wens per strip).

Lever de strippenkaart in bij het trampersoneel.

In de pauze doet de voorzitter de telling samen met de begeleiders en na de pauze leidt hij of zij de discussie.

Trampersoneel

De begeleiders van de bijeenkomst (gekleed als personeelsleden van het Amsterdamse Gemeentelijk Vervoerbedrijf) beantwoorden vragen over de stellingen en helpen de deelnemers hun keuze te maken. Ze verzamelen de ingevulde strippenkaarten en tellen de voorkeuren in de pauze.

Ze zorgen ervoor dat de tien meest gekozen stellingen (van zowel doven als horenden) op de reuzen-strippenkaarten worden geschreven.

Telling

In de pauze worden de nummers op alle strippenkaarten geturft op de daarvoor bestemde formulieren. Er is een apart formulier voor het turfen van de blauwe en van de roze strippenkaarten. (Zie bijlage 3.)

De tien grootste wensen van de doven worden op een reuzen-strippenkaart genoteerd, zo ook de tien grootste wensen van de horenden. Na de pauze wordt er over een of meerdere wensen gediscussieerd. Uitgangspunt daarbij is: wat kunnen we doen om die wens tot werkelijkheid te maken?

Reiskoffer

Bij Handtheater is een koffer met materialen te leen. De inhoud van de koffer bestaat uit:

- bordjes van haltes
- A1 vellen met de stellingen
- lege strippenkaarten (blauw en roze)
- telformulieren
- reuzen-strippenkaarten om de tien grootste wensen van de doven en van de horenden op te noteren
- een rode en een blauwe viltstift
- een mannenkostuum van het Gemeentelijk Vervoer Bedrijf (broek, jas, overhemd en trui) en een vrouwenkostuum (blouse, broekrok)
- vijf verslagen van het Symposium Dovencultuur in 't OOG
- een verslag Ritje door dovenland.

Verslaglegging

Van de bijeenkomst wordt een verslag gemaakt waarin is opgenomen:

- de tien meest gekozen stellingen van de doven
- de tien meest gekozen stellingen van de horenden
- een verslag van de discussie.

STAPPENPLAN

- Bestel de koffer met materialen van Handtheater.
- Lees het verslag van het Symposium Dovencultuur in 't OOG.
- Lees de handleiding van Ritje in Dovenland.
- Kies een datum uit voor Ritje in Dovenland.
- Kies een voorzitter voor de bijeenkomst. Vraag iemand die ervaring heeft met het voorzitten van een discussie.
De taken van de voorzitter zijn:
 - de bijeenkomst inleiden
 - de begeleiders voorstellen
 - vertellen over het symposium Dovencultuur in 't OOG
 - vertellen wat de bedoeling is van Ritje in Dovenland
 - uitleggen hoe de werkwijze is
 - in de pauze de voorkeuren tellen, samen met de begeleiders
 - na de pauze de discussie leiden.
- Vraag twee mensen om de rol te spelen van 'trampersoneel'.
Het trampersoneel heeft als taak:
 - samen met de voorzitter begeleiding geven
 - alle deelnemers een strippenkaart en een potlood of pen geven (doven een blauwe, horenden een roze strippenkaart)
 - toelichting geven op de stellingen
 - mensen helpen een keuze te maken door vragen te stellen
 - in de pauze de nummers tellen
 - de tien meest gekozen stellingen op de grote strippenkaarten schrijven.
- Zorg ervoor dat de bijeenkomst (en zeker de discussie) op video wordt opgenomen.
- Nodig doven en horenden die bij de dovengemeenschap horen, zoals kinderen van dove ouders (CODA) of horenden die in de dovenwereld werken (zoals tolken, ouders van doven kinderen, leerkrachten op dovenscholen) uit voor de bijeenkomst.

- Geef iedere deelnemer bij binnenkomst een strippenkaart en een potlood of pen. Geef de doven een blauwe en de horenden een roze strippenkaart.
- Laat de voorzitter de bijeenkomst openen en een toelichting geven.
- Geef de deelnemers maximaal een uur de tijd om de stellingen te lezen en hun keuze te maken.
- Laat de begeleiders de ingevulde strippenkaarten verzamelen.
- Turf de nummers op de ingekomen kaarten.
(Voorzitter en begeleiders samen.) Begin met de blauwe strippenkaarten en turf daarna de roze.
- Maak een scheurtje in iedere strippenkaart die is geturfd om te voorkomen dat je kaarten dubbel telt.
- Schrijf de tien meest gekozen stellingen van de doven op de ene reuzen-strippenkaart en de tien meest gekozen stellingen van de horenden op de andere reuzen-strippenkaart. Hanteer een volgorde van meest gekozen naar minder vaak gekozen.
- Voer een discussie over de eerste drie gekozen stellingen van de doven. Neem voor iedere stelling ongeveer tien minuten de tijd. Als er genoeg tijd en enthousiasme is, kun je nog meer stellingen bespreken.
Let er bij de discussie op dat de deelnemers met ideeën komen over hoe ze hun wens tot werkelijkheid kunnen maken. Het gaat dus om praktische oplossingen.
- Zorg voor een video-opname.
- Maak een verslag van de bijeenkomst en stuur het verslag en de videoband naar Handtheater.

RITJE IN DOVENLAND AMSTERDAM

KEUZES MAKEN

In het Dovenontmoetingscentrum (DOC) kwamen op 10 november 2000 vijftig mensen bijeen, 34 doven en 16 horenden.

Iedere deelnemer kreeg van het 'personeel' van het Gemeentelijk Vervoer Bedrijf (John van Gelder en Perwin Schol) een speciale tramkaart. Na de introductie van Herman Scheper (voorzitter) gingen alle deelnemers naar de ontmoetingsruimte waar de 'haltes' van de tramrit aan de muur hingen met daaronder de stellingen.

De deelnemers lazen op hun gemak de stellingen bij iedere 'halte'. Hier en daar ontstond een discussie. Sommige deelnemers konden geen keuze maken - alles was volgens hen even belangrijk - en wachtten tot het laatste moment om de nummers van hun keuze op de strippenkaart te schrijven.

In de pauze telden Hilde Salverda, Herman Scheper en Mieke Julien de nummers op de strippenkaarten. De formulieren voor het turven bleken erg handig te zijn. Hieronder staan de meest gekozen stellingen van de dove en van de horende deelnemers.

STRIPPENKAARTEN BLAUW (DOVEN)

1. Erkenning van de Nederlandse Gebarentaal
2. 100% ondertiteling
3. Televisieprogramma voor doven
4. Horende medewerkers op dovenscholen moeten altijd gebaren maken
5. Meer theatervoorstellingen in Nederlandse Gebarentaal
6. Doven moeten leren opkomen voor zichzelf

7. Meer doven in de politiek
8. Wet tegen discriminatie van gehandicapten (zoals de Disability Law in VS)
9. Nederlandse Gebarentaal als schoolvak
10. Dovenschap moet zichzelf meer laten zien

STRIPPENKAARTEN ROZE (HORENDEN)

1. Erkenning van de Nederlandse Gebarentaal
2. Nederlandse Gebarentaal als schoolvak
3. 100% ondertiteling
4. Meer Nederlandse Gebarentaal op televisie
5. Meer tolken NGT
6. Horende medewerkers op scholen moeten altijd gebaren maken
7. Meer doven in de politiek
8. Erkenning van de Nederlandse Gebarentaal moet worden losgekoppeld van de standaardisatie
9. Meer aandacht voor de identiteit van dove kinderen
10. Erkenning van doven als culturele minderheid

DISCUSSIE

Na de pauze leidde Herman Scheper de discussie.

Herman Scheper: In de pauze hebben we de keuzes van iedereen geteld. Hiernaast op de grote strippenkaarten hebben we de stellingen opgeschreven die jullie hebben gekozen. Op de blauwe strippenkaart hebben we de keuzes van de doven opgeschreven, op de roze de keuzes van de horenden. Zoals jullie zien zijn er veel overeenkomsten en enkele verschillen.

Nu hebben jullie allemaal opgeschreven wat

jullie willen, maar hoe denken jullie dat te bereiken? We kunnen de eisen aan Dovenschap geven en dan moet Dovenschap het maar verder regelen, maar dat is niet de bedoeling. Wat kunnen we zelf doen? Hoe moeten we het aanpakken om het doel te bereiken?

Abdulveysi Yildirim: Is de volgorde willekeurig?

Herman Scheper: Nee, we hebben de meest gekozen stellingen bovenaan gezet. Op de blauwe strippenkaart zijn de nummers 6 tot en met 10 door evenveel mensen gekozen. Op de roze strippenkaart zijn de nummers 8 tot en met 10 door evenveel mensen gekozen. We nemen de eerste wens: Erkenning van de Nederlandse Gebarentaal. Hoe gaan we dat aanpakken? Wie, wat en hoe? De erkenning van de Nederlandse Gebarentaal moet er komen. Daar is iedereen het over eens. Maar hoe?

Hanneke Landwehr: Is de erkenning van de Nederlandse Gebarentaal al officieel? Ik heb er zo lang niets over gehoord.

Herman Scheper: Wat denk je zelf?

Hanneke Landwehr: Er zijn vijf dialecten in Nederland, dus de gebaren zijn niet overal hetzelfde. Nu wil de regering eerst dat de gebaren worden gestandaardiseerd.

Mieke Julien: Het is belachelijk dat de erkenning van een taal gekoppeld is aan de standaardisatie daarvan. Dus zolang de standaardisatie niet klaar is, wordt de erkenning van de NGT aangehouden.

Ria van Hoesel: De Commissie Nederlandse Gebarentaal heeft een rapport geschreven: Meer dan een gebaar. Daarin staat als aanbeveling dat de NGT moet worden erkend,

maar de regering heeft het tot nu toe naast zich neergelegd. Kan het Nederlands Gebarencentrum daar niets aan doen?

Sarah Muller: Het Nederlandse Gebarencentrum heeft het STABOL-Project. STABOL betekent Standaardisatie van Basis en Onderwijs Lexicon van de NGT.

Het doel van dit project is om gebaren vast te stellen die gebruikt kunnen worden in het onderwijs. Het gaat om ongeveer 3000 gebaren. Binnenkort komt de werkgroep weer bij elkaar die verantwoordelijk is voor het STABOL-Project. De standaardisatie moet zo snel mogelijk worden uitgevoerd.

Ria van Hoesel: In het rapport 'Meer dan een gebaar' staan allemaal aanbevelingen. Er is ook een werkgroep bij het ministerie die alles financieel moet gaan berekenen.

Marjan Stuifzand: Ik wil even een korte toelichting geven. Men is nog steeds bezig met de erkenning. Op Werelddoenvendag sprak mevrouw De Vries, een topambtenaar van het Ministerie van VWS. Ze zei dat doven eerst maar eens moeten bewijzen dat de Nederlandse Gebarentaal een levende taal is. Dat is toch belachelijk, dat doven nog meer bewijs moeten leveren! Het is nodig dat doven zich eens goed boos maken. Een aantal doven is een actie begonnen. Er is een Platform Erkenning Nederlandse Gebarentaal opgericht. We zijn van plan om alle doven in Nederland te mobiliseren. En dan gaan we naar Den Haag, naar het Binnenhof om te protesteren. Jullie kunnen je opgeven bij Alexander Bosman. We weten nog niet wat we gaan doen. Nemen we spandoeken mee?

We willen in ieder geval geen agressieve actie, maar een ludieke actie, leuke dingen doen, zoals gebarenliedjes zingen of bij Kok op schoot gaan zitten!

Herman Scheper: Wat vinden jullie ervan? Is het een goed idee?

Marjan Stuifzand: De regering heeft geconstateerd dat er vroeger veel onenigheid was over de Nederlandse Gebarentaal. Vandaar dat het ministerie als voorwaarde voor erkenning de standaardisatie heeft geëist. Daarom is de stuurgroep STABOL opgericht. Als de standaardisatie is afgerond, moeten we het resultaat aan het ministerie laten zien. Een pluspunt is dat door de standaardisatie ook de onenigheid zal afnemen.

Bea Visser: Ik wil alle doven oproepen, groot, klein, dik, dun. Als je bijvoorbeeld op een feestje bent van je familie, geef de aanwezigen dan informatie, vertel hun over de Nederlandse Gebarentaal. Vertel hoe vervelend het is dat de erkenning er nog niet is. Misschien zijn er mensen op visite die een hoge positie hebben en invloed kunnen uitoefenen op de erkenning. Je weet het nooit. Ik vind dat doven zelf actie moeten ondernemen.

Herman Scheper: Dus doven moeten ook hun eigen familie en vrienden bewust maken.

Mieke Julien: Ik ben het helemaal met Bea eens. Toen Hilde haar 50-jarige verjaardagsfeest vierde in Theater 't OOG, kwam er ook een vriendin van vroeger, die ze al heel lang niet had gezien. Die vriendin was samen met haar man. Hilde en ik gaven de vriendin en haar man een rondleiding door Theater 't OOG en we gaven hun ook veel informatie over de Nederlandse Gebarentaal, de dovencultuur en over Handtheater. Vlak voordat ze weggingen, zei de vriendin: weet je wie mijn man is? Nee, zeiden wij. Hij bleek de broer van een staatssecretaris te zijn! Dus wie weet ...

Perwin Schol: Dat zijn wel mooie woorden, maar ik vind dat we dan ook folders moeten hebben waarin informatie staat over de dovencultuur en de Nederlandse Gebarentaal. Dan kunnen we die folders uitdelen ter ondersteuning.

Herman Scheper: Dan wil ik nu dit punt afsluiten en beginnen aan het volgende punt: 100% ondertiteling. Wat pakken we dat aan?

Hanneke Landwehr: De commerciële omroepen hebben nog steeds geen ondertiteling.

Herman Scheper: Accepteer je dat?

Hanneke Landwehr: Ja, het kan niet anders. De commerciële omroepen hebben geen ondertitelafdeling.

John van Gelder: Het probleem is dat doven geen kijkgeld betalen. Dus kan je ook niets eisen.

Jos Dorrestijn: Ik weet niet of het een oplossing is, maar ik heb in een boek gelezen dat er een apparaat ontwikkeld wordt waarmee je gesproken taal automatisch kunt omzetten in ondertiteling.

Mieke Julien: De commerciële omroepen hebben wel een ondertitelafdeling. Ze ondertitelen ook buitenlandse films en series met Nederlandse ondertitels.

Herman Scheper: Vanaf 1 januari wordt het kijkgeld afgeschaft.

Bea Visser: Horende mensen krijgen ontzettend veel informatie. Ze kunnen alles volgen. En dan zouden wij nog eens moeten betalen voor ondertiteling?! We hebben recht op gratis ondertiteling. Ik wil er niet voor betalen.

Herman Scheper: Maar dan zullen ze zeggen: doven vormen maar een kleine groep.

Bea Visser: We hebben er niet om gevraagd om doof te zijn.

John van Gelder: Ik ben in Nederland geboren en ik ben een echte Amsterdammer (ik ben niet aan de drugs, hoor!). Ik zie dat in Amsterdam veel informatie is voor buitenlanders, met allemaal van die kriebelige letters, waarom niet voor ons?

Perwin Schol: Maar Marokkanen en Turken enzovoort vormen een grote groep. Ik begrijp wel wat Bea bedoelt: eigenlijk zouden doven vanzelfsprekend ondertiteling moeten krijgen, maar het werkt nu eenmaal niet zo. Dus kunnen we er maar beter wel voor betalen, dan hebben we tenminste een grond om wat te eisen.

Marjan Stuifzand: Het gaat er niet om of we geld moeten betalen of niet. De regering heeft ooit doven vrijgesteld van kijkgeld. Binnenkort houdt het kijkgeld op. We moeten niet blijven discussiëren over geld, maar over mogelijke oplossingen.

Marijke: Maar horenden betalen ook voor de radio, dus moeten doven ook betalen voor de televisie.

David Da Silva: Het blijft moeilijk. Ik heb via via gehoord hoe het in andere landen is. In Engeland zijn dove vrijwilligers die gebaren maken, bijvoorbeeld bij tekenfilms. Dus misschien moeten we ook overwegen om vrijwilligers in te zetten.

Herman Scheper: Ik wil nu overgaan - gezien de tijd - naar de volgende stelling. Welke zullen we nemen?
(Na overleg wordt nummer 10 gekozen.)

Herman Scheper: Vaak wordt gezegd dat Dovenschap niets doet. Maar wanneer vinden jullie dat het doel is bereikt en Dovenschap meer zichtbaar is?

Elly Muller: Ik wil dat Dovenschap meer nieuws op Teletekst zet.

Ria van Hoesel: Misschien moet Dovenschap ook meer nieuws in Woord & Gebaar publiceren.

Elly Muller: Niet iedereen heeft een abonnement op Woord & Gebaar. Maar alle doven kijken op Teletekst.

Eric: Berichten op Teletekst is prima, maar er is ook internet: www.dovenschap.nl.

David Da Silva: Vroeger was er de videokrant van Dovenschap. Dat vond ik heel belangrijk. Ik liet de videobanden aan de dove kinderen op de Ammanschool zien. Maar nu bestaat de videokrant niet meer. Kinderen vonden het altijd heel leuk om te zien.

Suzanne Davina: Misschien kunnen er doven bij Dovenschap worden aangesteld op Melkertbanen, om de videokrant te maken.

John van Gelder: Maar Dovenschap heeft de videoapparatuur pas te koop aangeboden!

Edo: Ik vind ondertiteling heel belangrijk, maar ik vind het ook belangrijk om meer gebaren op televisie te laten zien. Helaas hebben doven geen eigen televisieprogramma. Door een televisieprogramma komt de erkenning van de Nederlandse Gebarentaal dichterbij.

Ria van Hoesel: Misschien zou Dovenschap regelmatig op televisie een spotje moeten hebben met informatie.

Deanna van Hall: Doven zijn een minderheid. Bovendien is onze handicap niet op het eerste gezicht te zien. Veel mensen weten niet wat doof zijn inhoudt en zijn daarom bang.

Mieke Julien: We praten nu over Dovenschap, maar wie zijn dat?

Marjan Stuifzand, Alexander Bosman en Sarah Muller komen op het podium.

Marjan Stuifzand: Dovenschap dat zijn wij, verder mevrouw Herfkens, de zuster van de staatssecretaris. Zij is horend. Verder Erika Zeegers, Maaïke van der Ham en Hannie Bloed.

Perwin Schol: Dovenschap zou ook meer contact moeten hebben met de eigen doelgroep. Aan de andere kant zouden doven ook tijd moeten steken in Dovenschap als vertegenwoordiger. Eigenlijk zouden er meer aantrekkelijke en pittige dove vertegenwoordigers moeten zijn die contact onderhouden vanuit allerlei plaatsen in het land, zoals Amsterdam, Groningen, Noord-Brabant. Maar veel doven zeggen dat ze geen tijd hebben.

Marjan Stuifzand: We krijgen vaak brieven van welzijnsstichtingen die vragen of we op bezoek willen komen om informatie te geven. Dan gaan we naar een welzijnsstichting toe en dan zitten daar maar een paar mensen. Vaak is er een slechte opkomst. Het is geen verwijt, maar toch vind ik: als je informatie wil hebben, waarom kom je dan niet? Het is een zware taak voor ons. Het is niet altijd gemakkelijk om de achterban te bereiken.

Bea Visser: Pas heb je verteld dat er drie weken geleden een actiegroep is opgericht die actie wil voeren op het Binnenhof voor de erkenning van de Nederlandse Gebarentaal. Waarom hoor ik dat vanavond pas? Nu zijn er al drie weken voorbij. Het is veel beter om iedereen eerder al op te roepen. Dan hebben de mensen tenminste de tijd om zich voor te bereiden en de dag vrij te houden.

John van Gelder: Marjan zegt dat Dovenschap vaak op bezoek gaat bij de welzijnsstichtingen. Waarom schrijven jullie niet een kort verslag van die bezoeken in Woord & Gebaar. Dan kunnen doven zien wat jullie doen.

Alexander Bosman: Nieuws veroudert zo snel. Daarom proberen we nu nieuws te verspreiden via internet. Via internet kunnen we snel en actueel nieuws geven. Wat vinden jullie daarvan?

Bea Visser: Het probleem is dat niet alle doven een internetaansluiting hebben. En dove kinderen bijvoorbeeld kunnen nog niet goed genoeg lezen.

Perwin Schol: Binnenkort beginnen er computercursussen voor doven, ook over internet. Wat het nieuws van Dovenschap betreft: dat is heel goed, maar het gaat niet over wat jullie zelf doen.

Alexander Bosman: Het probleem met een videokrant is dat het nieuws zo snel verouderd is.

We hebben ook nog nieuwe bestuursleden nodig. Dus meld je aan!

Ria van Hoesel: Ik vind het internet uitstekend, maar vooral oude mensen hebben geen aansluiting.

Alexander Bosman: We zijn nu van plan om de nieuwsbrief op internet ook uit te printen en aan mensen die geen internet hebben, over de post te versturen.

En in de toekomst willen we een eigen televisieprogramma voor doven.

Marjan Stuifzand: Ik ben blij met alle opmerkingen. Dovenschap is wel al met veel punten bezig, maar alles kost tijd en geld. Projecten hebben een lange voorbereiding-

stijd. Dovenschap heeft niet veel geld. Elk jaar moet Dovenschap weer vechten voor een beetje subsidie.

John van Gelder: Dovenschap heeft ook te lijden onder de voorgeschiedenis met de Dovenraad.

Sarah Muller: Handtheater heeft actie gevoerd en mensen gevraagd om een ondersteuningsbrief te schrijven. Dat wil ik voor Dovenschap ook. Ik zou graag zien dat jullie allemaal een brief schrijven waarom Dovenschap belangrijk is.

SWDA heeft nu bereikt dat de Gebarentram drie jaar langer door Amsterdam gaat rijden en dat er folders over NGT in de tram komen. We kunnen er nog meer uithalen.

Jolanda van Dam: We hebben 1700 brieven, faxen en e-mails ontvangen. Veel doven hebben aan deze actie meegedaan.

Herman Scheper: Een avond is niet genoeg om alle wensen te bespreken. We hebben er maar drie van de tien besproken. Maar het is een goed begin. Nu wil ik de avond afsluiten. Eduard Leuw zal tot slot een gedicht laten zien van Gert-Jan de Kleer over de tram.

PRAKTISCHE SUGGESTIES

1. Protestactie in Den Haag op het Binnenhof voor de erkenning van de Nederlandse Gebarentaal. (Dovenschap)
2. Familieleden en vrienden op verjaardagen en andere informele bijeenkomsten informeren over de dovengemeenschap, de dovencultuur en de Nederlandse Gebarentaal. (Bea Visser)

3. Aantrekkelijke folders maken met informatie over de dovensamenleving, de dovensamenleving en de Nederlandse Gebarentaal, die doven kunnen geven aan familie en vrienden. (Perwin Schol)
4. Inzetten van dove vrijwilligers bij het tolken in NGT van televisieprogramma's. (David Da Silva)
5. Dovensamenleving moet vaker nieuws op Teletekst zetten. (Elly Muller)
6. Dovensamenleving moet vaker laten zien in Woord & Gebaar wat Dovensamenleving doet. (Ria van Hoesel)
7. De videokrant moet opnieuw worden uitgegeven. (David Da Silva)
8. Dovensamenleving moet een spotje maken voor op televisie. (Ria van Hoesel)
9. Dovensamenleving moet meer contact maken met de eigen doelgroep, vertegenwoordigers zoeken in de verschillende regio's. (Perwin Schol)
10. Dovensamenleving moet acties eerder aankondigen, zodat de dovensamenleving zich beter kan voorbereiden en de opkomst groter is. (Bea Visser)
11. Leden van de dovensamenleving moeten een brief schrijven aan Dovensamenleving waarin ze aangeven wat ze belangrijk vinden van Dovensamenleving. (Sarah Muller)

BIJLAGE

1

DOVEN ORGANISATIES

- 1 Dovenschap moet zichzelf laten zien.
- 2 Alle organisaties van doven bij elkaar in één gebouw.
- 3 Betere samenwerking tussen dovenorganisaties.
- 4 Meer internationale samenwerking tussen dovenorganisaties.
- 5 Meer sociale contacten tussen doven, zoals vroeger in het clubhuis.
- 6 Doven moeten leren demonstraties houden, staken, actie voeren, bezetten.
- 7 Doven moeten leren opkomen voor zichzelf.
- 8 Meer aandacht voor horende ouders van dove kinderen.
- 9 Meer doven in de politiek.
- 10 Meer aandacht voor dove kinderen en jongeren.
- 11 Meer scholing voor dove bestuurders van dovenorganisaties.
- 12 Meer discussie over cochleaire implantaten (CI).
- 13 Meer informatie aan doven over wat dovencultuur is.
- 14 Wet tegen discriminatie van gehandicapten (zoals in Amerika: Disability Law).

DOVENCULTUUR

- 15 Meer boeken over dovencultuur.
- 16 Meer documentaires over dovencultuur.
- 17 Meer cursusmateriaal over dovencultuur.
- 18 Documentatiecentrum over dovencultuur.
- 19 Studie dovencultuur op de universiteit.
- 20 Meer subsidie voor uitingen van dovencultuur.
- 21 Dovencultuur als verplicht schoolvak.
- 22 Meer onderzoek naar de dovencultuur.
- 23 Meer onderzoek naar de dovengeschiedenis.
- 24 Elk jaar een symposium over dovencultuur.
- 25 Erkenning van de doven als culturele minderheid.

NEDERLANDSE GEBARENTAAL

- 26 Erkenning van de Nederlandse Gebarentaal.
- 27 Meer dove studenten NGT op de Universiteit.
- 28 Meer dove studenten op de HBO opleiding tolk/docent NGT.
- 29 Erkenning van NGT moet losgekoppeld worden van standaardisatie.
- 30 Meer geld voor het vastleggen van de 'gebarenschat'.
- 31 Nederlandse Gebarentaal als schoolvak.

ONDERWIJS

- 32** Meer onderwijsmateriaal over NGT.
- 33** Meer dramalessen voor dove kinderen.
- 34** Meer kunstonderwijs voor dove kinderen.
- 35** Meer computer- en internetlessen voor dove kinderen.
- 36** Meer aandacht op school voor de dove identiteit van kinderen.
- 37** Meer dove leerkrachten.
- 38** Horende medewerkers op de dovenscholen moeten altijd gebaren maken.

KUNST

- 39 Meer theatervoorstellingen in NGT.
- 40 Meer theatervoorstellingen voor dove kinderen.
- 41 Meer poëzie in NGT.
- 42 Elk jaar een voorlees-vertelwedstrijd in NGT voor dove kinderen.
- 43 Elk jaar een vertelfestival in NGT voor dove volwassenen.
- 44 Meer films waarin doven een rol spelen.
- 45 Meer films door doven gemaakt.
- 46 Meer tentoonstellingen van dove kunstenaars.
- 47 Meer kinderliedjes in NGT.

MEDIA

- 48 100% ondertiteling (ook commerciële zenders).
- 49 Televisieprogramma voor doven
(dagelijks of wekelijks).
- 50 Videotijdschrift voor doven.
- 51 E-magazine voor doven (= tijdschrift op internet).
- 52 Televisiereclame ondertiteld.
- 53 Meer informatie over doven op televisie.
- 54 Meer gebarentaal op televisie.

COMMUNICATIE EN TOLKEN

- 55 Op brieven van bedrijven enz. fax- en teksttelefoonnummers vermelden.
- 56 Meer bedrijven moeten bereikbaar zijn via teksttelefoon.
- 57 Dove kinderen moeten een internetaansluiting hebben.
- 58 Ontwikkeling van een goede en goedkope draagbare teksttelefoon.
- 59 Meer mobiele telefoons met trilfunctie.
- 60 Meer tolken NGT.
- 61 Meer tolken NGT in musea.
- 62 Meer speelfilms vertaald in NGT voor dove kinderen.
- 63 Meer tolken in het onderwijs.

BIJLAGE

2

Ritje door Dovenland

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

SPELREGELS

Lees de wensen bij alle haltes.

Kies de tien wensen uit die je
het belangrijkste vindt.

Schrijf het nummer van iedere
wens op de strippenkaart
(een wens per strip).

Lever daarna de strippenkaart
in bij het trampersoneel.

BIJLAGE

3

B L A U W

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

B L A U W

22

23

24

25

26

27

28

29

30

31

32

33

34

35

36

37

38

39

40

41

42

B L A U W

43

44

45

46

47

48

49

50

51

52

53

54

55

56

57

58

59

60

61

62

63

COLOFON

Ritje door Dovenland is het vervolg op het Symposium Dovencultuur dat op 28 november 1999 werd gehouden in Theater 't OOG in Amsterdam.

Vorbereiding	Mieke Julien en Hilde Salverda
Vormgeving	Hilde Salverda

Ritje door Dovenland Amsterdam

Discussieleider	Herman Scheper
Begeleiders	John van Gelder en Perwin Schol Hilde Salverda en Mieke Julien
Declamatie gedicht	Eduard Leuw
Verslag	Mieke Julien

Met dank aan Jolanda van Dam en Ingrid Jansen (SWDA)

Ritje door Dovenland is financieel mogelijk gemaakt door het Ministerie van OC&W en de Dienst Welzijn Amsterdam.

Het verslag van het Symposium Dovencultuur in 't OOG en de reiskoffer Ritje door Dovenland zijn te bestellen bij Handtheater.

Handtheater
p/a Theater 't OOG
Bilderdijkkade 60
1053 VN Amsterdam
tel 020 4123 821
tt/fax 020 689 56 57
e-mail info@handtheater.nl
website www.handtheater.nl